

Module

Metalol

Inleiding	2
Opbrengst	4
Stakeholders	8
Middelen	12
Strategie	15

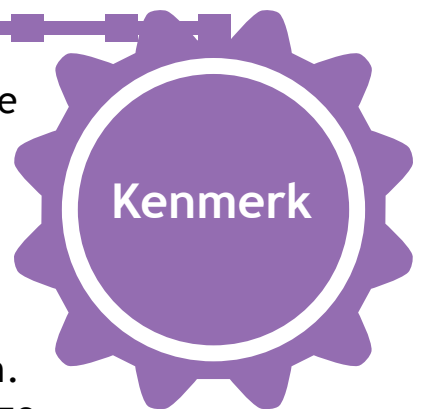
LOL Op het entreprenasium leer je **ondernemend te leren (LOL)**. Daarbij houden we graag rekening met jouw **leerstijl**. Als je goed kunt leren (passend bij jouw leerstijl) heb je daar je leven lang plezier van, want je haalt met veel minder moeite betere cijfers. En nog beter, veel van de vaardigheden die een goede leerder heeft, dragen ook bij aan succesvol ondernemen. Je slaat dus twee vliegen in één klap.

GIDS **Metacognitie** is kennis over kennis, maar ook denken over denken. Natuurlijk is het van belang dat je de 'taal' van het leren onder de knie

krijgt. Alle groene links verwijzen naar informatie uit andere bronnen die je daarvoor wordt geadviseerd te bestuderen. Het werkelijk 'spreken' van de taal van het leren vraagt dat je dit als een ontdekkingstocht ziet, door jouw denklandschap. Gebruik deze gids dan ook als zodanig. De een gaat meteen op pad en vraagt pas de gids als hij verdwaald is. Een ander bestudeert eerst deze gids over het landschap, voordat hij een route uitstippelt. Kies voor jouw eigen pad om je leren te ontdekken.

BOS Zie je al door al deze bladeren de boom niet meer? Geeft niet. Als je de concepten qua betekenis al wat begrijpt, dan hoef je, als je jouw eigen leerboom gaat optuigen, niet bij elke stap van alles op te zoeken en weet je het anders snel te vinden. Als de concepten eenmaal in je taalgebruik zitten, dan zal dat alleen maar indruk maken op je docenten. Je zult daardoor deskundiger overkomen en meer vertrouwen oogsten. De kans op een akkoord op je **leerplan** wordt dan veel groter.

BEWUSTWORDING Metacognitieve vaardigheden zijn vaardigheden in het nadenken over het leren. Je kunt op verschillende manieren en momenten **reflecteren**. Bijvoorbeeld op wat je denkt of voelt tijdens het leren of je reflecteert op de manier waarop jij jouw leren organiseert en stuurt. Metacognitie maakt je **bewust** van jouw leren. Omdat jij en je bedrijf daarin centraal staan, en deze bewustwording niet alleen je schoolprestaties maar ook je onderneming helpt, levert dat boeiende inzichten op. Doordat je zo zelf betekenis geeft aan je **leeractiviteiten**, door er jouw ondernemende praktijk van alledag aan te verbinden, maak je jouw **leren authentiek**.

ZELFSTURING Jij bepaalt hoe je de **leerdoelen** uit het onderwijs gaat behalen. Je ontwerpt dus eigenlijk helemaal zelf jouw eigen **leerroute**, op maat, ook wel **gepersonaliseerd leren** genoemd. Dat doe je door in de praktijk alles in **projecten** onder te brengen. Ondernemend leren betekent dus dat je zelf manieren van leren mag bedenken die passen bij jou en jouw bedrijf, en tegelijk effectief zijn om de gestelde leerdoelen te bereiken. Het zelf bedenken hoeft niet, je mag natuurlijk ook aansluiten bij wat er wordt aangeboden en dit verder uitbreiden. Jij bepaalt!

COÖPERATIEF Het is natuurlijk wel slim om samen met anderen te bedenken hoe je iets gaat leren. Vaak zal ook blijken dat je zonder samen te werken in je leren - het zogenaamde **coöperatief leren** - je sommige leerdoelen niet of heel moeilijk kunt halen. Entrepreneurs zijn ook niet succesvol in hun eentje, daarom stimuleert het entreprenasium coöperatief leren, niet alleen bij de leerlingen, maar ook bij docenten en scholen.

MODULAIR **Modulair leren** is een manier om het **onderwijsprogramma** van het entreprenasium te volgen. Modulair wil zeggen dat het onderwijs is ingedeeld in onderdelen die afzonderlijk gevolgd kunnen worden, in een zelfgekozen volgorde. Je volgt dus nu de module Metalol. Hoe je dat kunt doen staat beschreven in een aparte **gids**, deze wordt als bekend veronderstelt. Los van de reguliere vakken die je met LOL mag vervangen, mag je ook LOL maken in de modules. Sterker nog; dat is ook de bedoeling!

METACOGNITIE In deze module krijg je inzicht in hoe jij leert en hoe leren werkt. Wist je dat hier veel over weten en begrijpen je veel meer helpt bij het leren dan elk ander schoolvak? Dit vakmanschap noemt men met een duur woord ‘**metacognitie**’. Het lijkt misschien saai zo’n term, maar wees gerust: op het entreprenasium doen we aan metacognitie door juist plezier te maken. ‘Metalol’ is dan ook een samenvoeging van METAcognitie door LOL te maken.

DOELEN Bij een module staan de leerdoelen die je dient te bereiken voorop. Hoe je die bereikt is aan jou zolang je dat op eigen kracht doet. Zoals hebt gemerkt aan de groene links is er veel theorie over leren die tijdens deze module passeert. Het voornaamste waarde van al deze theorie is je bewust te maken dat leren een vak op zich is, waar veel bij komt kijken. Als je na deze module kunt laten zien dat je hiervan bewust bent geworden en je het leren zelf met meer aandacht inricht, dan heb je het voornaamste doel van deze module bereikt.

LEREN Nadenken over leren is niet alleen het maken van een leerplan. Het is vooral het uitvoeren en reflecteren op de uitvoering ervan. Het bijstellen en vervolgens opnieuw proberen. Een goede leerder, een **studax**, kenmerkt zich doordat hij of zij snel en adequaat weet wat er wordt verwacht, wat hij nodig heeft om deze verwachting waar te maken, hoe dit efficiënt is te bereiken, hoe zichzelf te motiveren, en hoe zo effectief mogelijk dit te tonen aan anderen. Lang niet iedereen is meteen een volleurde studax, maar met vallen en opstaan kom je er wel. Zorg dat je dit proces in je **portfolio** vastlegt.

MODULE² Om te laten zien dat je deze module beheerst, adviseren wij je het volgende: breng het geleerde in de praktijk bij een andere, meer gevorderde module. Dan sla je opnieuw twee vliegen in een klap. Maar blijf scherp: kies vooral je eigen manier van bewijzen als jij denkt dat dat sneller tot een beter bewijs leidt.

AANTONEN Je toont deze module aan door een leerplan voor een of meerdere modules, die je hebt afgestemd met de intrapreneurs en de betrokken vakdocenten, met vooraf een onderbouwing van je keuzes en achteraf een reflectie op hetgeen je hebt gedaan.

LEERDOEL

De leerling kan voldoende metacognitieve kennis, vaardigheden en houding tonen om zelfstandig het eigen ondernemend leren te ontwerpen.

De leerling toont dit leerdoel door een authentieke uitleg over metacognitie, aan de hand van een eigen leerplan, vergezeld van een reflectie op de ervaringen ermee.

LEERPLAN

Een leerling kan zelfstandig een leerplan opstellen waarbij leerdoelen uit reguliere vakken of modules worden bereikt.

De leerling toont dit door een leerplan op te stellen dat vooraf goedkeuring oogst van de school en nadien tot uitstekende leerresultaten leidt.

MODULAIR

Een leerling kan zijn of haar onderwijs modulair inrichten en de modules die daaruit voortkomen zelf invulling geven conform de criteria van ondernemend leren.

Een leerling toont dit door zelfstandig een of meerdere modules te ontwerpen en succesvol uit te voeren, vergezeld van een onderbouwing waarom deze modules op dat moment bij de ontwikkeling van de leerling, zijn leren en zijn bedrijf aansluiten.

Dit leerdoel en de subdoelen die erbij horen kun je vinden op **EPedia**.

Doelen

Criteria

VOORKENNIS Om deze module goed te kunnen doorlopen heb je de Entree-fase succesvol doorlopen. Het is verstandig vooraf kennis te nemen van de **gids** over het onderwijsprogramma, het **onderwijsprogramma** zelf en de **module Creativiteit** afgerond te hebben.

CONCEPTEN Om leerdoelen te behalen wordt in de paragraaf criteria van elke gids aangegeven welke concepten je daartoe onder de knie hebt. Je kunt de concepten die hierbij horen raadplegen op **EPedia**. Daar vind je bijvoorbeeld de psychologie van het leren (de **leertheorie**) zoals **behaviorisme**, **cognitivism** en **constructivism**.

ENCYCLOPEDIA Voor alle concepten vind je in de **encyclopedia** van het entreprenasium een artikel. De inhoud van deze artikelen kun je in je eigen woorden aan anderen uitleggen. Als er in het artikel wordt doorverwezen naar andere concepten of begrippen, dan vallen die ook onder hetgeen bekend wordt verondersteld. Deze encyclopedie maakt het makkelijk voor je om bijvoorbeeld te onderzoeken in welke vakken bepaalde concepten aan bod komen die ook op het entreprenasium worden behandeld. Dat is handig voor het opdoen van inspiratie voor het vervangen van vakken. Neus eens rond voor nog veel meer nuttige inspiratie en kennis.

PRODUCTIEF Jij maakt het entreprenasium! Dat betekent dat leerlingen, met hulp van docenten, en niet de docenten zelf, samen de concepten aan elkaar uitleggen. Dat gebeurt - zoals eerder gezegd - op EPedia. Je zult zien dat niet alle concepten al op EPedia bestaan of goed zijn uitgewerkt. Wie van jullie maakt een nieuw concept aan of verbetert er een? Dat hoeft niet alleen een tekst te zijn, misschien maak je liever een bijpassende foto, tekening, voorbeeld of oefening en voeg je die toe. Het aanmaken, verbeteren of uitbreiden van een artikel, zal worden bekeken door een redactie. Als de redactie jouw bijdragen goed vindt, dan kun je dat mede gebruiken als bewijs dat je een concept beheerst.

Bewijzen

RECHTSSYSTEEM Om te bewijzen dat je jouw doelen hebt gerealiseerd hanteren wij een bewijsmethode dat afgeleid is van het Nederlands rechtssysteem. Zie gids over **modulair leren** en het artikel over **portfolio** voor meer informatie.

LEERTACTIEK Om het doel van de module te bereiken ben je ten eerste in staat om in elke leersituatie te achterhalen welke leerstijl jij hebt. Dit kun je verkennen aan de hand van in de vervolgmodes aangereikte **leertactieken**. Leertactieken kunnen effectief zijn voor het behalen van je leerdoelen. Het is aan jou een passende leertactiek te kiezen.

LEERSTRATEGIE Je kunt de gekozen leertactieken vervolgens samensmelten tot een leerstrategie. Het slimme van jouw leerstrategie moet blijken uit a) je intentie om beter te willen en te kunnen leren en b) de bereikte leerresultaten. Je kiest dus vooraf voor iets dat achteraf succesvol moet blijken te zijn. Zoals een ondernemer vooraf een scherpe en complete offerte maakt en achteraf kan aantonen dat de afspraken ook nauwkeurig zijn nagekomen.

LEERFUNCTIES De leerstrategieën organiseer je in een **leerplan**. Om dit plan succesvol te laten zijn, is het van belang rekening te houden met die zaken waar je in het leren altijd aandacht vragen. Deze zogenaamde **leerfuncties** - ook wel onderwijsfuncties genoemd - zijn de onderdelen die je in je leerplan meeneemt.

LEERPLAN Een bewijs waarmee je deze module aantoont is jouw unieke uitleg aan andere leerlingen hoe zij kunnen achterhalen hoe ze leren en hoe ze daar rekening mee kunt houden. Als voorbeeld bij deze uitleg kun je jouw eigen uitgewerkt en uitgevoerd leerplan gebruiken en reflecteren op je ervaringen daarmee. Op het entreprenasium vinden we vooraf nadenken over wat je doet een goede zaak, maar wel graag gemakkelijk, effectief, to the point en flexibel. Vandaar dat je kunt volstaan met het invullen van een **canvas**.

Leerplan

 Leerdoelen

 Leerstijl

 Leerstrategie

 Leerfuncties

Stakeholders

8

9

VERBINDEN Een entrepreneur opereert altijd in interactie met andere mensen. Een slimme entrepreneur gebruikt zijn netwerk en onderhoudt deze zorgvuldig. In de gidsen staat bij elke module hoe je anderen kunt binden aan het project waarmee je modules wilt bereiken, om het project goed te kunnen uitvoeren. Het gaat er dan om dat ze (een) belang hechten aan jouw project. Belanghebbenden of **stakeholders** kun je vinden bij familie, vrienden, medeleerlingen, ondernemers, kennissen, experts, zelfs bij concurrenten.

MOTOR Bij ondernemend leren is het niet alleen nodig om te weten hoe je het beste kan leren, maar hoe je dit meteen kan combineren met de ontwikkeling die jijzelf en je bedrijf doormaken. Het is heel belangrijk dat deze twee zaken gelijk opgaan. Als de tandwielen van een goed lopende motor, die elkaar versterken. Jouw motor!

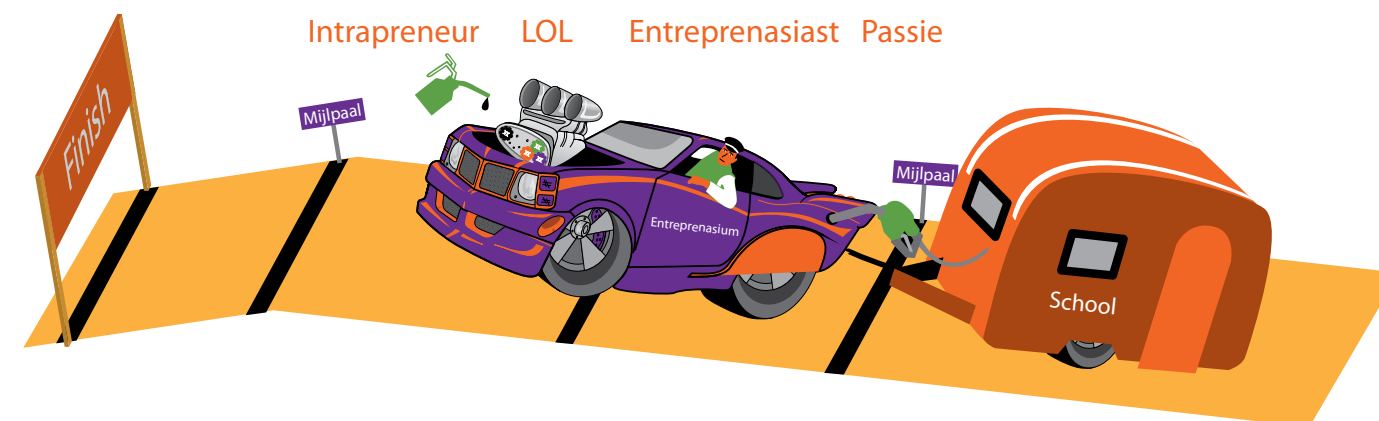
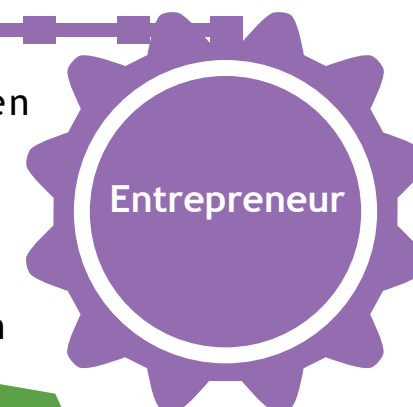
VOORKENNIS Besef ook dat los van je leerstijl, jouw voorkennis uniek is. Onderzoek wat jij al allemaal in je bagage hebt en hoe nieuwe inzichten daaraan kunnen worden geplakt. Je kunt ook iets over je leerstijl zeggen op basis van de e-scan die informatie geeft over de mate waarin jij een pionier, manager, verkoper en vakman bent.

CHECKEN Om niet onnodig tijd te verliezen, wacht je natuurlijk niet tot het eind om te kijken of je goed bezig bent geweest. Doe dit niet alleen, maar zorg dat verschillende stakeholders je helpen dit zo objectief mogelijk te doen. Je zult minimaal drie keer tussentijds stil gaan staan bij hoe je hebt geleerd en of dat heeft opgeleverd wat je had verwacht. Dan kun je nog zonder te veel tijdverlies een slecht cijfer voorkomen. Als je bij de laatste tussencheck nog alles moet omgooien, loop je het risico je doelen niet te bereiken. Laat het niet zover komen en schakel op tijd hulp in, zodat die laatste check eigenlijk alleen maar dient om je gerust te stellen.

TANDWIELEN Goed ondernemend leren betekent goed weten wat bij jou past (dus ook wie je bent), goed weten wat er van je wordt verwacht, hoe je daar het beste aan kunt voldoen, en het goed kunnen organiseren van hoe je dat vervolgens aanpakt. Dat zijn dus drie tandwielen: jij, het onderwijs en jouw project.

TANDEN Om die drie tandwielen soepel te laten samenwerken, vraagt dat je je bewust bent van hoe de tandjes van die drie tandwielen samenvallen. De tanden zijn hierin de belangrijkste aandachtspunten.

OLIE De begeleiders op het entreprenasium kun je zien als de smeerolie voor die motor. Zij kunnen je helpen bij het soepel laten lopen van de motor. Echter jouw passie, jouw zin om een activiteit te doen, is de brandstof, de benzine. Denk dus goed na over waar jij precies warm voor loopt, wat die passie van je is. We zien namelijk graag dat je voldoende in je tank hebt om op tijd en nog even enthousiast de eindstreep te halen. Bedenk daarbij dat je extra bagage moet meeslepen, namelijk je school.

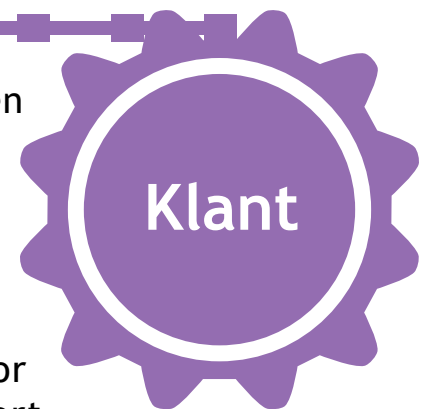

EXPERTS De coöperatie van scholen en de stichting Entrepreneasium, beschikken over experts op het gebied van ondernemend leren. Je kunt met ze skypen, mailen of nog beter, contact met hen leggen via EPedia, door aldaar bij een bepaald artikel op de overlegpagina een vraag te stellen. De experts zijn ook vaak bereid een masterclass te verzorgen (zie het hoofdstuk **Middelen**).

BEGELEIDERS Je begeleiders - check het vooral even - hebben al een flink aantal trainingen gehad over ondernemend onderwijs. De intrapreneurs hebben dit laten zien door zelf succesvol LOL gemaakt in hun reguliere lessen. Tijdens deze module kunnen zij extra scholing krijgen in het jouw helpen LOL te maken. Wijs hen op de mogelijkheid aan deze trainingen mee te doen, zodat zij op hun beurt je weer goed kunnen helpen bij deze module.

EQ De begeleiders zullen je doen inzien dat je niet per se intelligent hoeft te zijn om een studax te worden. Wel belangrijk is de vaardigheid om de eigen gevoelens en die van anderen te herkennen. Zo herken je snel de beren op de weg en weet je steeds goed vast te stellen wat de uiteindelijke beoordelaar van je verlangt. Je leest, hoort en ziet als het ware tussen de regels door. Het sturen van de eigen emoties om gemotiveerd te blijven is ook iets wat een studax goed beheerst. Het zijn allemaal zaken die je op het entreprenasium met je begeleiders elke keer weer bespreekt. Zo leer je echt ondernemend te leren.

BEWUST Hard leren is niet hetzelfde als goed leren. Als je hard hebt geleerd maar geen goed resultaat hebt geboekt, wordt het tijd voor een andere leerstrategie. Anders ben je alleen maar nog meer op een verkeerde manier aan het leren. Dit lijkt logisch, maar niet iedereen doet dit even vanzelfsprekend. Bewust worden van je manier van leren en zien hoe dit uitpakt, helpt je om eens te kijken of een andere manier misschien beter is. Dit doen studaxen steeds. Ook hierin vind je veel ondersteuning van je begeleiders.

DOCENT In LOL maken is de docent je klant. Een van de wijze om geïnspireerd te worden tot LOL-projecten is te kijken of, wat een docent normaal voor je doet, jij zelf net zo goed voor de docent kan doen. Voor de docent is dat iets wat hij of zij al zo vaak heeft gedaan, maar voor jou misschien nieuw, leuk, uitdagend en lerend. Lastverlagend voor de docent, kan lustverhogend zijn voor jou. Je leert daarmee meteen actief, wat weer heel effectieve manier van leren is. Een voorbeeld is natuurlijk dat je zelf de begrippen met betrekking tot Metalol in EPedia maakt, verbetert of aanvult.

ACTIEF Zoals je ziet vraagt slim leren niet anders dan wat een klant van een ondernemer die iets levert verwacht; jij bent actief, bedenkt zaken, lost ze op, bepaalt hoe het gebeurt en zorgt dat er een goed eindproduct komt. Dat is mooi gezegd, maar niet zo makkelijk gedaan. Als je dat al helemaal zelf kon, kun je je afvragen waarom er nog een school is - misschien vraag je dat je zelfs sowieso af - Het entreprenasium probeert je daarom zoveel mogelijk vrij te laten, maar staat voor je klaar nadat je alles uit je eigen kast hebt gehaald. Jasper Kamer, een entreprenasiast, zegt het mooi met de woorden; "Vertrouw me dat ik het kan, blijf trouw aan me als niet lukt". Jouw begeleiders weten dit en proberen je daarom nooit teveel te helpen, zodat jij het roer blijft houden en moet uitvogelen hoe de vork in de steel steekt. Dat zal vaak spannend of verwarrend voelen. De lol van de uitdaging zal echter voor een ondernemende leerling veel zwaarder wegen.

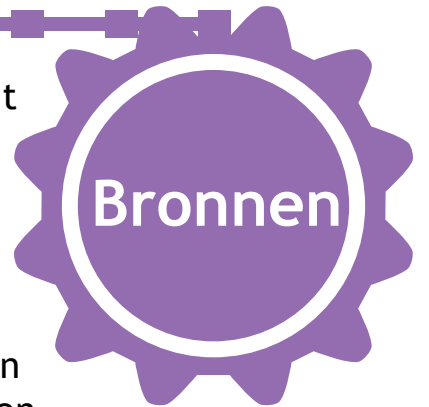
UITLEGGEN Iets wat ook heel effectief voor je leren is, is uitleggen. Ondernemend leren vraagt van je steeds weer dat je uitlegt, aan de klant en andere stakeholders, hoe je iets doet, wat dat oplevert, waarom dat zo is, wanneer je waar bezig bent, met wie je samenwerkt enzovoort. Hoewel dat soms anders kan voelen, is het heel verstandig om dit steeds weer te doen voor je project, voor je persoonlijke ontwikkeling en voor je leren. Sterker nog, het advies is om in je project zoveel mogelijk kansen te grijpen om uit te leggen. In deze module leer je om jouw leren en leerplannen uit te leggen aan de klant. Dat vraagt veel **bewustwording**, maar ook het bestuderen van alles wat daar over bekend is.

LEEROBJECT Het onderwijs bestaat natuurlijk niet alleen uit methoden of activiteiten, maar ook uit concrete dingen, plaatsen en mensen die je daarbij kunt inzetten. Deze losse zaken uit het onderwijs noemen ze **leerobjecten**. Anders gezegd, de onderdelen waaruit je het onderwijs opbouwt zijn de leerobjecten. Daar onder valt dus niet hoe die objecten met elkaar samenhangen en tot iets kunnen leiden, dat geheel noemt men de **leeromgeving**. Onder leerobjecten vallen wel de (leer)middelen die je in het onderwijs kunt inzetten.

CANVAS Om je te helpen optimale opbrengst uit je project te halen en om het overzicht te bewaken van het *wat*, *wie* en *hoe* raden wij je aan om het **LOL Canvas** in te vullen. Hierop vul je in wat je project zal zijn, hoe je bewijzen gaat verzamelen, wie de stakeholders zijn, wat jouw strategie is, welke doelen je met dit project wilt behalen, welke vakken je daarmee kunt vervangen, welke middelen je in kunt zetten en hoe je de planning voor je ziet. Er is een **videotutorial** die je het gebruik van het LOL-Canvas uitlegt.

LEEG De paragraaf met gereedschappen is leeg. Dat is niet zonder reden. In de module Metalol staat het verkennen van hoe leren werkt voorop. Om die verkenning jouw eigen ontdekkingstocht te laten zijn, is het wijs dat jij samen met anderen de gereedschappen die je onderweg nodig hebt zelf bouwt. Dan passen die tools precies bij wat jij nodig hebt en wat jij voor handen hebt. En het bouwen van die gereedschappen zelf is een goede manier om te leren over leren. Dus Robinson Crusoe, kijk eens samen met anderen wat je allemaal kunt vinden op jullie eiland en hoe je daarmee handige instrumenten kunt fabriceren.

SPEURWERK Een slimme ondernemer laat zich inspireren door wat anderen hebben gedaan, ook buiten de eigen vertrouwde wereld. Op het internet is veel te vinden over onderwerpen waarop je je als entrepreneur kunt ontwikkelen, waaraan je moet denken als je je eigen leren organiseert en op welke wijze je een project kunt opzetten en uitvoeren. Zoek maar eens op termen zoals 'leerstijl' en 'leerstrategieën'. Als je hier interessante informatie vindt die nog niet op EPedia staat, maar er volgens jou wel in thuis hoort, vul dan in je eigen woorden onze encyclopedie aan. Samen maken we het entreprenasium!

MASTERCLASS Bij Metalol kunnen je gebruik maken van twee **masterclasses** die worden verzorgd door de stichting. Natuurlijk komen de experts langs, maar zorgen jullie zelf dat alles goed is geregeld. Daarvoor is een handige **kaart** en **gids** voorhanden. Een master zal het niet waarderen als zaken, die je bijvoorbeeld gewoon in de gidsen of encyclopedie kan lezen of op filmpjes kan zien, tijdens de **masterclass** worden gevraagd. De expert komt om je te helpen bij waar jullie samen niet uitkomen. Hij of zij zal entrepreneurs die zelf het uiterste hebben geprobeerd zaken uit te zoeken en op te lossen, erg waarderen, maar daar ook van uitgaan. Zorg dus dat je niet in je hemd staat.

ZELFBEWUST Om je eigen leerroute te ontwerpen kun je laten zien dat je bewust bent van jezelf, van wat het onderwijs vraagt en van wat je bedrijf nodig heeft. Deze bewustwording kun je trainen door reflectie. Vandaar dat deze module vaak goed kan samenvallen of kan worden gevolgd door de module **Zelfbewust**. Daarnaast zou het zonde zijn dat je een eigen leerroute ontwerpt die niet wordt uitgevoerd omdat je onvoldoende voor je ontwerp op kunt komen. Dus ook assertiviteit, een andere opbrengst van de module **Zelfbewust**, kan bijdragen aan het succesvol uitvoeren van deze module.

 Gereedschap

PERSOONLIJK Het zelf regelen van je eigen leren vraagt nogal wat vaardigheden. Die leer je normaal niet binnen een vak. Dus het entreprenasium gaat ervan uit dat je ook het leren zelf nog moet leren. Om dit te oefenen, ga je zo snel mogelijk je eigen leren invullen. Zorg dat bij alles wat je besluit en doet jouw stijl voorop blijft staan. Waar voel jij je goed bij? Tegelijkertijd wil je wel anderen meenemen in je plannen. Houd daar dus ook rekening mee.

SAMENWERKEN Een speurtocht is het spannendst in je eentje, maar met meer mensen is het makkelijker je weg vinden en kun je ontdekkingen met elkaar delen. Samenwerken en delen maakt de kans op succes van je bedrijf vele malen groter. Blijf in alles wat je doet wel trouw aan jezelf, zorg dat het te allen tijden helemaal jouw ding is wat je doet.

UITWISSELEN Wissel je ervaringen over leren en ondernemen ook regelmatig met andere leerlingen en je begeleiders uit. Vraag hoe zij zaken hebben aangepakt en daarmee hun doelen hebben bereikt, of wat je juist niet moet doen. Kijk naar voorbeelden op de entreprenasium-website van andere plannen en projecten van leerlingen. Kopieer het niet blindelings: jij bent immers anders en hun bedrijf is ook anders. Maak er dus altijd je eigen, unieke versie van.

AANDACHTSPUNTEN In de tekening op de pagina over het plan staan bij de tandwielen handige aandachtspunten waar je je in je speurtocht op kunt richten. Een slimme ondernemer zal altijd openstaan voor ideeën van mensen die het volgens hem of haar kunnen weten. Uit dat weten zijn die tandjes/aandachtspunten verzameld. Maar geef er vooral je eigen draai aan. Let ook op aandachtspunten die je vanuit je school of de begeleiders meekrijgt.

Tactieken

PRODUCTIEF Ondernemende leerlingen hebben een paar kenmerken met elkaar gemeen. Ze bedenken graag zélf iets en bepalen graag zélf hoe ze dat gaan uitvoeren. En ze mogen graag iets nieuws produceren. Als je dat ook in het leren graag doet (en waarom niet - je doet het al graag voor je bedrijf!), dan heb je een zogenaamde '**productieve leerstijl**'. Als dat niet voor jou het geval is, moet je je afvragen (in overleg met je coaches) of het ondernemend leren niet te lastig voor je wordt. Of dat je misschien kunt leren om meer **productief te leren**.

AUTONOMIE Je bent dus graag zelf de baas. Je neemt graag zelf de beslissingen over je leren. Dit zogenaamde '**autonoom leren**' vraagt van je begeleiders en school dat ze je die vrijheid geven, maar ook dat ze je niet aan je lot overlaten. Dat betekent dus dat jij het initiatief moet nemen om hen in te schakelen als je ze nodig hebt. En als ze toch ongevraagd ingrijpen, zie dat dan maar als een uiting van zorg omdat ze denken dat iets over het hoofd ziet. Vraag ze vooral dat ze je fouten durven laten maken, daar leer je het meeste van. Je mag wel van hen verwachten dat ze je dan weer op de been helpen, zodat je op eigen kracht weer verder kan.

VORM Goed, je maakt dus één geheel van je eigen persoonlijke plan voor je leren en je bedrijfsplan. Hoe doe je dat? Een entrepreneur houdt niet van een vast stramien en strakke regels. Hij of zij wil het zelf bedenken. Dus maak je plan niet alleen persoonlijk als het gaat om de inhoud, maar ook qua vorm. Een plan op papier is goed, maar een website of een filmpje is dat ook. Als het voor jou maar werkt en voor diegene met wie je zaken wilt doen. Of dit nu een klant is of een docent.

MANIER Om een slimme vorm voor je plan te vinden kun je verder kijken dan wat in het onderwijs vaak als de enige manier wordt gezien: het kunnen redeneren door te schrijven. Kijk ook eens naar manieren om je verbaal, muzikaal, lichamelijk, interpersoonlijk, visueel, intrapersonaal en natuurgericht uit te drukken. Deze manieren kunnen misschien veel beter bij jou passen. Je kunt dus ook vormen bedenken die via beeldende opdrachten, door met elkaar te praten, door dingen te maken of met ritme en muziek je plannen duidelijk maken.

Organisatie

PROJECT Elke module wordt een onderdeel van een project. Dat koppelt hetgeen je in een module leert meteen aan je bedrijf en daarmee aan de werkelijkheid. Je houdt hierdoor goed overzicht over je leren. Modules die op elkaar voortborduren kunnen op deze manier tegelijkertijd worden opgepakt. Als een project succesvol is afgerond, resulteert dit met slechts 1 beoordelingsmoment in getuigschriften voor alle modules die onderdeel zijn van dat project.

HULP Wanneer zaken mis gaan, kunnen de begeleiders op het entreprenasium je helpen. Zij zullen ook de vakdocenten erop wijzen wat je wél hebt geleerd. Bijvoorbeeld dat je het nut van plannen hebt geleerd, ook al heb je je project niet op tijd afgerond. En je krijgt altijd een tweede kans, dat is wel zo eerlijk. Deze hulp komt niet vanzelf op je afwaaien. Als jij geen hulp op tijd vraagt of de intrapreneurs van onvoldoende informatie voorziet, dan kunnen zij je niet goed van dienst zijn.

WEERBAAR Wees extra bedacht op leerproblemen! Van je begeleiders op het entreprenasium mag je hulp verwachten bij deze leerproblemen en van je school mag je verwachten dat ze er rekening mee houden. Het hangt wel wederom van jouw assertiviteit af of je begeleiders van je problemen weten. Op het entreprenasium is het immers jouw verantwoordelijkheid om je duidelijk uit te spreken. Denk maar eens terug aan de stoplichtprocedure. Jij bent de baas en dus ook voor jezelf verantwoordelijk. In de module **Zelfbewust** leer je deze weerbaarheid verder uit te bouwen.

COLOFON

Publicatie van de Stichting Entreprenasium

Inhoud en vormgeving

Rob Slagter
Iris Hermens

met medewerking van

Rinze Terluin

Uitgave

November 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Entreprenasium ®

© Copyright Stichting Entreprenasium, 2013